

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра української літератури і компаративістики

«ПОГОДЖЕНО»

Проректор з наукової
роботи

Н. М. Віннікова

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Вченою радою

Інституту філології

протокол № 2 від «21» 11 2017 р.

учений секретар

Т. Л. Видайчук

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЛІТЕРАТУРНА ГЕНЕРИКА, ГЕНОЛОГІЯ, ІНТЕРСЕМІОТИКА

Для здобувачів вищої освіти
Ступінь «Доктор філософії»
Спеціальність: 035 Філологія;

2017–2018 рік

УДК 82:001.8(075.8)

Л64

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану.

Завідувач аспірантури, докторантури

 О. В. Плющик

Робоча програма “Літературна генерика, генологія, інтерсеміотика” для здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії, 2017. – 12 с.

Розробник:

Вірченко Тетяна Ігорівна, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри української літератури і компаративістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Рецензент:

Назарець Віталій Миколайович, доктор філологічних наук, завідувач кафедри української літератури Рівненського міжнародного економіко-гуманітарного університету імені Степана Дем'янчука

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української літератури і компаративістики (протокол № 3 від «04» листопада 2017 року).

Завідувач кафедри Бровко О. О.

 (Бровко О. О.)
(підпис) (прізвище та ініціали)
«04» листопада 2017 року

© КУБГ, 2017 рік

© Вірченко Т. І., 2017 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Структура програми навчальної дисципліни	
I. Опис предмета навчальної дисципліни.....	5
II. Тематичний план навчальної дисципліни.....	6
III. Програма	
IV. Плани семінарських занять.....	7
V. Завдання для самостійної роботи.....	9
VI. Методи навчання.....	9
VII. Рекомендована література.....	10

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни “Літературна генерика, генологія, інтерсеміотика” є нормативним документом Київського Університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою української літератури і компаративістики на основі освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати здобувач, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни “Літературна генерика, генологія, інтерсеміотика”, необхідне методичне забезпечення.

“Літературна генерика, генологія, інтерсеміотика” є вибірковою дисципліною для вивчення аспірантами, нормативного блоку освітньої програми здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії. Її вивчення передбачає розв'язання низки **завдань фундаментальної підготовки фахівців вищої кваліфікації**, зокрема: наукове осмислення категорії жанру у світлі нових концепцій; осмислення синтезу мистецтв як інтерсеміотичного перекладу.

Мета вивчення курсу: формування у здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» уміння застосовувати міждисциплінарні здобутки для розкодування художнього твору.

Завдання курсу:

➤ увести в навчальний обіг нові літературознавчі надбання щодо генології та інтерсеміотики;

➤ розвивати в аспірантів уміння осмислювати різні наукові концепції.

У процесі вивчення курсу важливо зосередити увагу на **засвоєнні знань** із таких питань: жанрові тенденції в радянському, пострадянському літературознавстві, когнітивна жанрологія, інтерсеміотичне перекодування.

Підвищенню ефективності семінарських занять сприятиме передбачене програмою виконання аспірантами практичних робіт, творчих проєктів; есе, реферативних повідомлень, доповідей тощо.

Під час семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи аспіранти **набувають уміння та навички, формують загальнопрофесійні компетенції щодо:**

- 1) розуміння сутності базових літературознавчих понять;
- 2) усвідомлення важливості різновекторного осмислення наукової проблеми;
- 3) усвідомлення основних вимог до наукової етики.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить чотири кредити – 120 год., з них 28 год. – лекції, 28 год. – семінарські заняття, 64 год. – самостійна робота.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ «АНАЛІЗ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ»

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Предмет: художні та теоретичні тексти

Курс: 3 Підготовка бакалаврів	Напрям, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
<p>Кількість кредитів, відповідних ECTS: 4</p> <p>Змістових модулів: 2</p> <p>Загальна кількість годин: 120</p> <p>Тижневих годин: 2 години</p>	<p>Освітній рівень <i>“доктор філософії”</i></p> <p>Спеціальність: <i>035 Філологія</i></p>	<p>Вибіркова</p> <p>Рік підготовки: 2</p> <p>Семестр: 4</p> <p>Аудиторні заняття: <i>56 години, із них:</i> Лекції (теоретична підготовка): <i>28 годин</i> Семінари: 28 годин</p> <p>Самостійна робота: <i>64 годин</i></p>

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Тема	Кількість годин, відведених на:				
		Разом	Лекції	Семінари	Самостійна робота	Модульний контроль
Змістовий модуль 1.						
1	Літературна генологія як система: динаміка осмислення.	9	2	2	5	
2	Генологія. Жанрові тенденції в радянському та пострадянському літературознавстві.	11	4	2	5	
3	Жанр: нормативно-кваліфікаційний аспект.	7		2	5	
4	Генологія. Основні жанрові концепції Заходу.	11	4	2	5	
5	Жанр: генетично-еволюційний аспект	7		2	5	
6	Когнітивна жанрологія.	11	4	2	5	
7	Жанр: конвенційно-рецептивний аспект.	4		2	2	
Разом		60	14	14	32	
Змістовий модуль 2.						
8.	Інтерсеміотичне перекодування: народження нових смислів.	10	4		6	
9.	Синтез мистецтв як інтерсеміотичний переклад.	10	4		6	
10.	Живопис та література: видозміни знаків.	12	2	4	6	
11.	Кіно та література: точки перетину.	13	2	4	7	
12.	Знаки музики та літератури: точки взаємодій.	15	2	6	7	
Разом		60	14	14	32	
Разом годин		120	28	28	64	

ІІІ. ПРОГРАМА ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І ГЕНОЛОГІЯ

Лекція 1. Літературна генологія як система: динаміка осмислення (2 год.)

Осмислення жанро-родової системи в давньогрецькій естетиці. Концептуальні погляди Н. Буало, Г.-Е. Лессінга і Д. Дідро. Родова концепція Гегеля і його послідовників. ОПОЯЗ. Міжродові утворення.

Лекція 2. Генологія. Жанрові тенденції в радянському та пострадянському літературознавстві (4 год.)

Ліричні, епічні, драматичні жанри. Жанрові модифікації.

Інтермедіальна, семіотична, метафорична жанрові теорії. Системи літературних жанрів М. Бахтіна, Д. Ліхачова.

Семінар 1. Жанр: нормативно-кваліфікаційний аспект (2 год.)

Лекція 3. Генологія. Основні жанрові концепції Заходу (4 год.)

Феміністична критика жанру. Жанрові теорії Н. Фрая та Ц. Тодорова.

Семінар 2. Жанр: генетично-еволюційний аспект (2 год.)

Лекція 4. Когнітивна жанрологія (4 год.)

Когнітивне літературознавство. Родо-видо-жанрова вертикаль. Тріадичні мікросистеми членування (жанр / піджанр / модифікація). Категорії жанрового виміру (рівень адресації, рівень функцій, рівень семантичний, синтаксичний рівень).

Семінар 3. Жанр: конвенційно-рецептивний аспект (2 год.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ ІНТЕРСЕМІОТИКА

Лекція 5. Інтерсеміотичне перекодування: народження нових смислів (4 год.)

Інтерсеміотичність, інтермедіальність: змістове наповнення понять. Екфразиси, інтерполяція.

Лекція 6. Синтез мистецтв як інтерсеміотичний переклад (4 год.)

Синтез мистецтв як найвища форма взаємодії мистецтв.

Семінар 4. Живопис та література: видозміни знаків (4 год.)

Семінар 5. Кіно та література: точки перетину (4 год.)

Семінар 6. Знаки музики та літератури: точки взаємодій (6 год.)

IV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Семінар 1. Жанр: нормативно-кваліфікаційний аспект (2 год.)

Наукові спроби уніфікації понять.

Жанрова система літератури.

Жанрова система літературної епохи, напрямку.

Жанрова система національної літератури.

Жанрова система творчості окремого письменника.

Література: 6; 8.

Семінар 2. Жанр: генетично-еволюційний аспект (2 год.)

Історія термінологічного осмислення жанру.

Провідні тенденції ХХ століття в осмисленні жанрології.

Жанрова типологія.

Література: 4; 6; 10.

Семінар 3. Жанр: конвенційно-рецептивний аспект (2 год.)

Жанр як модель тексту / твору. Наслідування (причини) / вплив існуючих зразків.

Трансформація жанру в процесі наслідування (історична діяхронія).

Жанр як читацька модель тексту / твору. Вплив жанру на читацькі установки, рецепцію, рефлексію.

Література: 2; 3.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Семінар 4. Живопис та література: видозміни знаків (4 год.)

Знаки живопису й літератури.

Засоби творення словесної та зорової образності.

Література: 21

Семінар 5. Кіно та література: точки перетину (4 год.)

Поетика візуальності кіно та художньої літератури.

Монтаж. Вимоги до кадру.

Література: 22

Семінар 6. Знаки музики та літератури: точки взаємодій (6 год.)

Виразальні можливості музики й літератури.

Проблеми репрезентації музики й літературі.

Література: 21

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Аспіранти мають підготувати і провести серед магістрантів панельну дискусію “Множинність жанрових теорій: прогнози на майбутнє”.

Аспіранти мають підготувати презентацію історії та функціонування літературного жанру твору, що є об’єктом їхнього вивчення.

VI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- *Практичні*: аналіз.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:

індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення:

репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю:

під керівництвом викладача; самостійна робота аспірантів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних завдань.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання:

навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

VII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА

Основна:

1. Барт Р. Избранные работы: Семиотика: Поэтика. – Москва : Прогресс, 1989. – 616 с.
2. Бовсунівська Т. В. Теорія літературних жанрів : Жанрова параигма сучасного зарубіжного роману : підручник / Т. В. Бовсунівська. – Київ : Київський університет, 2009. – 519 с.
3. Бовсунівська Т. Когнітивна жанрологія і поетика : монографія / Тетяна Бовсунівська. – Київ : Київський університет, 2010. – 180 с.
4. Жанри і жанрові процеси в історико-літературній перспективі / за ред. О. Кеби. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – 224 с.
5. Качуровський І. Генерика та архітектоніка. Книга II / І. Качуровський. – Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. – 376 с.
6. Копистянська Н. Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства : монографія / Н. Х. Копистянська. – Львів : ПАІС, 2005. – 368 с.
7. Кристева Ю. Семиотика. Исследования по семанализу. – Москва : Академический Проект, 2013. – 285 с.
8. Лейдерман Н. Л. Теория жанра. Исследования и разборы / Н. Л. Лейдерман. – Екатеринбург, 2010. – 904 с.
9. Французская семиотика: От структурализма к постструктурализму. – Москва : Прогресс, 2000. – 536 с.
10. Чернец Л. В. Литературные жанры (проблемы типологии и поэтики) / Л. В. Чернец. – Москва : Изд-во Московского ун-та, 1982. – 192 с.

Додаткова:

11. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ століття / за ред. М. Зубрицької. – Львів, 1996. – 633 с.
12. Барт Р. Введение в структурный анализ повествовательных текстов / Р. Барт / Зарубежная эстетика и теория литературы XIX–XX вв. Тракаты, статьи, эссе. – Москва : Изд-во МГУ, 1987. – С. 387–422.
13. Еко У. Роль читача. Дослідження з семіотики текстів / пер. з англ. Мар'яни Гірняк. – Львів : Літопис, 2004. – 384 с.
14. Жодані І. М. Інтерсеміотичність у творчості письменників Нью-Йоркської групи (Емма Андіївська і Віра Вовк) : автореф. дис. ... канд. філол. наук / Ірина Михайлівна Жодані. – Київ, 2007.
15. Література. Теорія. Методологія / упоряд. і наук. ред. Данути Ульцької. – Київ : Києво-Могилянська академія, 2008. – 543 с.
16. Мітосек З. Теорія літературних досліджень / Зофія Мітосек. – Сімферополь : Таврія, 2005. – 408 с.
17. Семиотика и художественное творчество / отв. ред. Ю. Я. Барабаш. – Москва : Наука, 1977. – 368 с.

18. Теорія літератури в Польщі. Антологія текстів. Друга половина XX – початок XXI ст. / за заг. ред. В. Моренця. – Київ : ВД «Києво-Могилянська академія», 2008. – 531 с.

19. Ткаченко А. Мистецтво слова. Вступ до літературознавства / Анатолій Ткаченко. – Київ : Правда Ярославичів, 1998. – 448 с.

20. Філологічні семінари. Постмодерні жанри: фікція чи полілог із традицією : збірник наукових праць / головний редактор М. К. Наєнко. – Київ : ВЦ «Київський університет», 2015. – Вип. 18. – 160 с.

21. Філологічні семінари. Інтермедіальність: теорія і практика : збірник наукових праць / головний редактор М. К. Наєнко. – Київ : ВЦ «Київський університет», 2016. – Вип. 19. – 232 с.

22. Художня література і кінематограф: проблеми інтерактивності : матеріали Всеукраїнської наукової конференції. – Кіровоград, 2012. – 160 с.

23. Червінська О. Аргументи форми : монографія / Ольга Червінська. – Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. – 384 с.

24. Шаповал М. Інтертекст у світлі рампи: міжтекстові та міжсуб'єктні реляції української драми : монографія / Мар'яна Шаповал. – Київ : Автограф, 2009. – 352 с.

**Робоча програма навчального курсу
«ЛІТЕРАТУРНА ГЕНЕРИКА, ГЕНОЛОГІЯ,
ІНТЕРСЕМІОТИКА»**

Укладач: Вірченко Тетяна Ігорівна, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури і компаративістики Київського університету імені Бориса Грінченка